Europa-Parlamentet
2024-2029

VEDTAGNE TEKSTER

P10_TA(2025)0130

Kommissionens rapporter om Montenegro for 2023 og 2024

Europa-Parlamentets beslutning af 18. juni 2025 om Kommissionens rapporter om Montenegro for 2023 og 2024 (2025/2020(INI))

Europa-Parlamentet,

– der henviser til stabiliserings- og associeringsaftalen mellem De Europæiske Fællesskaber og deres medlemsstater på den ene side og Republikken Montenegro på den anden side[1], som trådte i kraft den 1. maj 2010,

– der henviser til Montenegros ansøgning af 15. december 2008 om medlemskab af Den Europæiske Union,

– der henviser til Kommissionens udtalelse af 9. november 2010 om Montenegros ansøgning om medlemsskab af Den Europæiske Union (COM(2010)0670), Det Europæiske Råds afgørelse af 16.-17. december 2010 om at give Montenegro status som kandidatland og Det Europæiske Råds afgørelse af 29. juni 2012 om at indlede forhandlinger med Montenegro om tiltrædelse af EU,

– der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/1529 af 15. september 2021 om oprettelse af et instrument til førtiltrædelsesbistand (IPA III)[2],

– der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2024/1449 af 14. maj 2024 om oprettelse af reform- og vækstfaciliteten for Vestbalkan[3],

---

1 EUT L 108 af 29.4.2010, s. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2010/224/oj.
2 EUT L 330 af 20.9.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.
3 EUT L, 2024/1449, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.

– der henviser til formandskabets konklusioner fra Det Europæiske Råds møde i Thessaloniki den 19.-20. juni 2003,

– der henviser til Sofiaerklæringen fra topmødet mellem EU og det vestlige Balkan af 17. maj 2018 og "den prioriterede Sofiadagsorden", der var vedføjet denne,

– der henviser til erklæringerne fra topmøderne mellem EU og Vestbalkan den 13. december 2023 i Bruxelles og den 18. december 2024 i Bruxelles,

– der henviser til Berlinprocessen, som blev igangsat den 28. august 2014,

– der henviser til Kommissionens meddelelse af 6. oktober 2020 med titlen "En økonomisk plan og investeringsplan for Vestbalkan" (COM(2020)0641),

– der henviser til Kommissionens meddelelse af 8. november 2023 med titlen "Meddelelse om EU's udvidelsespolitik 2023" (COM(2023)0690), som blev ledsaget af et arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene med titlen "Montenegro 2023 Report" (Rapport om Montenegro for 2023) (SWD(2023)0694),

– der henviser til Kommissionens meddelelse af 8. november 2023 med titlen "Ny vækstplan for landene på Vestbalkan" (COM(2023)0691),

– der henviser til Kommissionens meddelelse af 20. marts 2024 om førudvidelsesreformer og gennemgang af politikker (COM(2024)0146),

– der henviser til Kommissionens meddelelse af 24. juli 2024 med titlen "Rapport om retsstatssituationen 2024" (COM(2024)0800), som blev ledsaget af et arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene med titlen "2024 Rule of Law Report – The rule of law situation in the European Union. Country Chapter on the rule of law situation in Montenegro" (Rapport om retsstatssituationen 2024 – Retsstatssituationen i Den Europæiske Union. Landekapitel om retsstatssituationen i Montenegro) (SWD(2024)0829),

– der henviser til Kommissionens meddelelse af 30. oktober 2024 med titlen "Meddelelse om EU's udvidelsespolitik 2024" (COM(2024)0690), som blev ledsaget af et arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene med titlen "Montenegro 2024 Report" (Rapport om Montenegro for 2024) (SWD(2024)0694),

– der henviser til Kommissionens oversigt og landevurderinger af 31. maj 2023 og 13. juni 2024 vedrørende Montenegros økonomiske reformprogram og til de fælles konklusioner fra den økonomiske og finansielle dialog mellem EU og Vestbalkan og Tyrkiet, som blev vedtaget af Rådet den 16. maj 2023, og til de fælles konklusioner fra

den økonomiske og finansielle dialog mellem EU og partnerne på Vestbalkan, Tyrkiet, Georgien, Republikken Moldova og Ukraine, som blev vedtaget af Rådet den 14. maj 2024,

– der henviser til regeringskonferencerne om tiltrædelse mellem EU og Montenegro den 22. juni 2021, 13. december 2021, 29. januar 2024, 26. juni 2024 og 16. december 2024,

– der henviser til det 11. møde i Stabiliserings- og Associeringsrådet EU-Montenegro den 14. juli 2022,

– der henviser til erklæringen og henstillingerne fra det 22. møde i Det Parlamentariske Stabiliserings- og Associeringsudvalg EU-Montenegro, som blev afholdt den 31. oktober og 1. november 2024,

– der henviser til Montenegros tiltrædelse af NATO den 5. juni 2017,

– der henviser til Den Europæiske Revisionsrets særberetning 01/2022 af 10. januar 2022 med titlen "EU's støtte til retsstatsprincippet i Vestbalkan: Trods indsatsen er der stadig grundlæggende problemer",

– der henviser til Europarådets konvention til forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet (Istanbulkonventionen), der blev ratificeret af Montenegro i 2013, og henstillingerne fra Kommissionen om ligestilling mellem kønnene og bekæmpelse af kønsbaseret vold,

– der henviser til det internationale pressefrihedsindeks, der hvert år offentliggøres af Journalister uden Grænser,

– der henviser til data fra FN's Højkommissariat for Flygtninge (UNHCR) om Ukraines flygtningesituation fra april 2025,

– der henviser til sin henstilling af 23. november 2022 til Rådet, Kommissionen og næstformanden for Kommissionen/Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik om EU's nye udvidelsesstrategi[1],

– der henviser til sine tidligere beslutninger om Montenegro,

– der henviser til sin beslutning af 29. februar 2024 om uddybning af EU-integrationen med henblik på fremtidige udvidelser[2],

– der henviser til forretningsordenens artikel 55,

– der henviser til betænkning fra Udenrigsudvalget (A10-0093/2025),

---

1 EUT C 167 af 11.5.2023, s. 105.
2 EUT C, C/2024/6746, 26.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6746/oj.

A. der henviser til, at udvidelse er et centralt udenrigspolitisk redskab for EU og en strategisk geopolitisk investering i fred, stabilitet, sikkerhed og velstand;

B. der henviser til, at det nye udvidelsesmomentum, som er udløst af den ændrede geopolitiske virkelighed og ansøgningerne om EU-medlemskab fra adskillige lande i Det Østlige Partnerskab, har fået EU til at fremskynde sin indsats for at opfylde de forpligtelser over for Vestbalkan, som skulle have været opfyldt for længst; der henviser til, at Vestbalkanlandenes fremtid er i EU;

C. der henviser til, at hvert land bedømmes på grundlag af sine egne resultater med hensyn til at opfylde Københavnskriterierne, herunder fuld respekt for demokratiet, retsstatsprincippet, god regeringsførelse, EU's grundlæggende værdier og tilpasning til EU's udenrigs- og sikkerhedspolitik; der henviser til, at gennemførelsen af de nødvendige reformer på området "grundlæggende elementer" er afgørende for tidsplanen for og fremskridtene i tiltrædelsesprocessen;

D. der henviser til, at Montenegro er nået længst i tiltrædelsesprocessen med alle 33 kapitler i EU-retten åbne og seks midlertidigt lukket og har betydelig offentlig støtte hertil;

E. der henviser til, at EU er Montenegros største handelspartner, investor og yder af finansiel bistand;

F. der henviser til, at Montenegro er udsat for ondsindet udenlandsk indflydelse, desinformationskampagner og andre former for indflydelse, herunder valgindblanding, strategier for hybrid krigsførelse og ugunstige investeringer fra aktører uden for EU, navnlig Rusland og Kina, som forsøger at påvirke Montenegros politiske, økonomiske og strategiske kurs og true de demokratiske processer og mediernes integritet, hvilket bringer landets udsigter til tiltrædelse af EU i fare;

G. der henviser til, at der den 8. juni 2024 blev afholdt en "panserbisk forsamling" i Beograd med deltagelse af højtstående parlamentarikere under sloganet "ét folk, én forsamling";

Engagement i EU-medlemskab

1. anerkender Montenegros faste tilsagn om tiltrædelse af EU og bekræfter sin fulde støtte til landets fremtidige EU-medlemskab; glæder sig over Montenegros førende regionale position i EU-tiltrædelsesprocessen og den overvældende støtte fra Montenegros borgere og flertallet af politiske aktører til at blive medlem af EU i 2028;

2. glæder sig over Montenegros positive fremskridt med hensyn til at gennemføre EU-relaterede reformer og foranstaltninger, der

understøttes af en ambitiøs tidsplan og opfordrer til en kollektiv indsats fra politiske aktørers, civilsamfundets og borgernes side; roser Montenegro for at have opfyldt de foreløbige benchmarks for kapitel 23 og 24, som fortsat bestemmer det overordnede tempo i forhandlingerne, og modtaget en positiv foreløbig benchmarkvurderingsrapport; glæder sig over lukningen af yderligere tre forhandlingskapitler, hvilket bringer det samlede antal op på seks;

3. opfordrer alle politiske aktører til fortsat at fokusere på EU-integration og de nødvendige reformer; understreger behovet for politisk stabilitet, forpligtelse og konstruktivt engagement i konsensusopbygning på tværs af partierne for at bevæge sig hurtigt og mere effektivt i retning af at afslutte yderligere kapitler i 2025 med henblik på at afslutte landets ambitiøse tidslinje; understreger, at de vedtagne reformer skal gennemføres effektivt og konsekvent for at sikre reelle fremskridt og fuld tilpasning til EU-lovgivningen; opfordrer til at styrke de statslige institutioners funktionsmåde og koordineringen mellem dem med henblik på at opnå politisk stabilitet og fremskynde landets betragtelige fremgang med gennemførelsen af vigtige EU-relaterede reformer, navnlig valg- og domstolsreformer og kampen mod organiseret kriminalitet og korruption;

4. understreger, at EU's troværdighed, herunder dets udvidelsespolitik som helhed, vil blive påvirket, hvis de håndgribelige fremskridt, som visse lande på Vestbalkan har gjort, ikke fører til klare fremskridt på vejen mod EU-medlemskab;

5. glæder sig over Montenegros fortsatte fulde tilpasning til EU's fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik (FUSP), herunder EU's restriktive foranstaltninger, bl.a. dem, der er relateret til Ruslands angrebskrig mod Ukraine og dem, der er rettet mod cyberangreb, samt over dets støtte til den internationale regelbaserede orden på FN-plan; opfordrer Montenegro til at styrke håndhævelsen af restriktive foranstaltninger og undgå omgåelse heraf og til at konfiskere aktiver ejet af sanktionerede personer; opfordrer alle regeringsrepræsentanter til at respektere og fremme FUSP-tilpasning og EU's værdier og afstå fra enhver aktivitet, der kan true Montenegros strategiske vej mod EU-medlemskab og dets suverænitet; er i denne forbindelse stærkt bekymret over højtstående embedsmænds offentlige erklæringer til støtte for præsidenten for enheden Republika Srpska, Milorad Dodik, som undergraver Bosnien-Hercegovinas suverænitet og territoriale integritet; beklager deltagelsen af højtstående parlamentarikere fra Montenegro i den panserbiske forsamling i Beograd samt deres støtte til den erklæring, der blev vedtaget ved den lejlighed, og som undergraver Montenegros, Bosnien-Hercegovinas og Kosovos suverænitet;

6. understreger den strategiske betydning af Montenegros NATO-medlemsskab og glæder sig over Montenegros aktive deltagelse i missioner og operationer under EU's fælles sikkerheds- og forsvarspolitik, som f.eks. EU's flådestyrkeoperation Atalanta, og i NATO-missioner og andre internationale og multilaterale missioner; glæder sig over Montenegros forsvars- og sikkerhedsråds beslutning om at godkende dets væbnede styrkers deltagelse i EU's militære bistandsmission til støtte for Ukraine og NATO's sikkerhedsmæssige bistand og uddannelse til Ukraine og opfordrer Montenegros parlament til at vedtage disse beslutninger og dermed styrke landets engagement i kollektiv sikkerhed;

7. roser Montenegro for dets humanitære og materielle støtte til Ukraine og for forlængelsen af den midlertidige beskyttelsesmekanisme, der giver personer, der flygter fra Ukraine, ret til at opholde sig i Montenegro i et år; minder om, at Montenegro er blandt de lande på Vestbalkan, der huser det største antal ukrainske flygtninge, idet der er over 18 800 flygtninge fra Ukraine registreret i Montenegro pr. 31. januar 2025 ifølge UNHCR's statistikker;

8. er fortsat alvorligt bekymret over ondsindet udenlandsk indblanding, cyberangreb, destabiliseringsbestræbelser, hybride trusler og desinformationskampagner, herunder forsøg på at påvirke politiske processer og den offentlige mening, fra aktører i tredjelande, som miskrediterer og undergraver Montenegros fremskridt på landets vej mod EU-medlemsskab; opfordrer indtrængende Montenegro til at vedtage modforanstaltninger i et stærkere samarbejde med EU og NATO og gennem øget regionalt samarbejde mellem landene på Vestbalkan; bemærker, at religiøse institutioner kan anvendes som et redskab til ekstern indflydelse, og fordømmer enhver unødig indblanding fra den serbiske ortodokse kirke i den henseende; gentager betydningen af at opbygge modstandsdygtighed over for udenlandsk informationsmanipulation og indblanding, herunder gennem øget tilsyn med medielandskabet, kampagner til bevidstgørelse af borgerne og mediekendskabsprogrammer; anbefaler, at Montenegro opretter en særlig taskforce for hybride trusler;

9. opfordrer indtrængende Kommissionen, Tjenesten for EU's Optræden Udadtil (EU-Udenrigstjenesten), EU's delegation i Montenegro og de montenegrinske myndigheder til at fremme den strategiske kommunikation til montenegrinske borgere om fordelene ved udvidelsesprocessen og EU-medlemskab samt om de konkrete tiltrædelseskriterier, som Montenegro stadig mangler at opfylde for at tilpasse sig EU's krav; opfordrer dem endvidere indtrængende til at forbedre EU's synlighed i landet, herunder med hensyn til EU-finansierede projekter; opfordrer til, at StratCom-overvågningen udvides for at fokusere på grænseoverskridende desinformationstrusler i landene på Vestbalkan og deres naboer;

opfordrer Kommissionen til yderligere at støtte indsatsen fra EU-Udenrigstjenesten og StratCom-taskforcen vedrørende det Vestlige Balkan for at udvide deres opsøgende aktiviteter gennem øget synlighed i de lokale medier, faktatjekrapporter og indgåelse af partnerskaber med civilsamfundsorganisationer for at imødegå falske fortællinger mere effektivt;

10. glæder sig over Montenegros fornyede engagement i det parlamentariske stabiliserings- og associeringsudvalg;

Demokrati og retsstatsprincippet

11. anerkender det montenegrinske parlaments centrale rolle i tiltrædelsesprocessen, navnlig med hensyn til at vedtage tiltrædelsesrelateret lovgivning, og understreger betydningen af parlamentarisk samarbejde i denne henseende; gentager, at Europa-Parlamentet er rede til at bruge sine politiske og tekniske ressourcer til at fremme en EU-relateret reformdagsorden, herunder gennem demokratistøtteaktiviteter; bemærker med bekymring de nye spændinger og den etniske polarisering, som forsinker reformprocessen; opfordrer til konstruktiv dialog og konsensusskabelse på tværs af det politiske spektrum, hvor lovgivningsmæssig kvalitet prioriteres, og opfordrer kraftigt til, at der findes løsninger gennem parlamentarisk dialog; opfordrer til at forhindre, at identitetspolitik afleder opmærksomheden fra EU's dagsorden eller belaster forholdet til dets naboer, så det sikres, at Montenegro forbliver på EU's vej; glæder sig over aftalen mellem den montenegrinske premierminister og oppositionsledere om at anmode om en udtalelse fra Venedigkommissionen vedrørende ophøret af forfatningsdomstolens dommer Dragana Djuranovics mandat og oppositionen om at vende tilbage til parlamentet;

12. udtrykker bekymring over forsøg på at ændre loven om montenegrinsk statsborgerskab i det montenegrinske parlament, som kan have alvorlige og langsigtede konsekvenser for landets beslutningsprocesser og identitet, og understreger samtidig, at enhver diskussion om identitetspolitik skal håndteres med den største følsomhed for at undgå yderligere polarisering og bør sigte mod bred samfundsmæssig konsensus; tilskynder de montenegrinske myndigheder til at høre og koordinere med EU vedrørende eventuelle ændringer af loven om statsborgerskab og understreger betydningen af at opnå konsensus om ethvert anliggende med relation til dette emne af afgørende betydning for Montenegros identitet og uafhængighed;

13. opfordrer kraftigt det montenegrinske parlament til inklusive og gennemsigtige offentlige høringer og regelmæssig og meningsfuld inddragelse af civilsamfundet i beslutningstagningen fra et tidligt stadium af lovgivningsprocessen, navnlig for central lovgivning i

EU's reformproces; tilskynder den montenegrinske parlamentariske kvindeklub til at spille en mere aktiv rolle;

14. opfordrer Montenegro til fuldt ud at tilpasse sin retlige ramme for valg til EU's standarder, navnlig for så vidt angår harmonisering af valglovgivningen, begrænsninger af stemme- og kandidatrettigheder, gennemsigtighed, tvistbilæggelsesmekanismer, tilsyn med kampagner og medier og finansiering af politiske partier og valgkampagner, og gennemføre henstillingerne fra Kontoret for Demokratiske Institutioner og Menneskerettigheder under Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa[1]; opfordrer indtrængende Montenegro til at øge gennemsigtigheden af og kontrollen med politiske partiers udgifter og forhindre misbrug af statsmidler ved at bringe den relevante lovgivning i overensstemmelse med EU's standarder samt forbedre håndhævelsen af tredjepartsfinansieringsregler og styrke sanktioner for overtrædelser; fremhæver den rolle, som agenturet for forebyggelse af korruption spiller i denne henseende, og opfordrer til øget samarbejde mellem agenturet for forebyggelse af korruption og finansielle efterretningsmyndigheder for at afsløre og forhindre udenlandsk indflydelse i politiske kampagner; opfordrer endvidere Montenegro til at gennemføre henstillingerne fra FN's Komité for Afskaffelse af Diskrimination mod Kvinder (CEDAW) om ligestilling mellem kønnene på valglister;

15. gentager sin opfordring til de montenegrinske myndigheder til at indføre en fælles landsdækkende kommunalvalgsdag for at forbedre forvaltningseffektiviteten, mindske de politiske spændinger og styrke de kommunale og statslige institutioners stabilitet og effektivitet; minder om, at fremtidig udbetaling af midler under reform- og vækstfaciliteten er betinget af opfyldelsen af denne reform i overensstemmelse med Montenegros tilsagn i dets reformdagsorden og bør forfølges som en prioritet; glæder sig over, at der i 2022 blev afholdt valg i 14 kommuner på samme dag; opfordrer til solide lovgivningsrammer i den henseende; er bekymret over forseelserne i valgprocessen i kommunen Šavnik;

16. opfordrer de montenegrinske myndigheder til at vedtage forvaltningsloven, der bør muliggøre en forbedret forvaltningsramme og optimering af den offentlige forvaltning;

17. understreger betydningen af en professionel, meritbaseret, gennemsigtig og afpolitiseret offentlig tjeneste; opfordrer Montenegro til at ændre og gennemføre den relevante lovgivning for at skabe en ramme for professionalisering, optimering og rationalisering af statsforvaltningen, herunder proceduremæssige garantier mod politisk motiverede afgørelser om udnævnelser og afskedigelser samt høje standarder for lederstillinger; beklager, at

---

1 https://www.osce.org/odihr/elections/montenegro.

der ikke er gjort væsentlige fremskridt med vedtagelsen af og den effektive gennemførelse af en sådan lovgivning, og fremhæver, at dette giver mulighed for, at rekruttering til offentlige tjenester fortsat kan være underlagt politisk indflydelse;

18. glæder sig over, at Montenegro er medtaget i Kommissionens rapport om retsstatssituationen 2024; bemærker med bekymring de afdækkede mangler, herunder retlige udnævnelser og anklagemyndighedens uafhængighed;

19. glæder sig over de fremskridt, der er gjort med hensyn til at gennemføre centrale reformer af retsvæsenet, vedtage en ny strategisk ramme og afslutte længe ventede udnævnelser af dommere; opfordrer Montenegro til at besætte de resterende retlige stillinger på højt plan;

20. opfordrer indtrængende Montenegro til yderligere at tilpasse sin retlige ramme, herunder forfatningen, navnlig om domstolsrådets sammensætning og beslutningsproces, til EU's love og standarder for retsvæsenets uafhængighed, ansvarlighed, upartiskhed, integritet og professionalisme, og til yderligere at afpolitisere udnævnelser for at styrke uafhængigheden, gennemføre udestående internationale henstillinger og fastsætte kriterier for pensionering af dommere og anklagere i overensstemmelse med europæiske standarder og i fuld overensstemmelse med forfatningen; beklager det verserende efterslæb og opfordrer Montenegro til at træffe foranstaltninger til at afkorte varigheden af retssager, navnlig i forbindelse med sager om alvorlig og organiseret kriminalitet, navnlig vedrørende hvidvask af penge; anbefaler, at Montenegro vedtager ændringerne af forfatningen i den sidste fase af landets tiltrædelsesforhandlinger med EU;

21. noterer sig de skridt, der er taget i kampen mod korruption, herunder nye love og bestemmelser om beskyttelse af whistleblowere, oprettelsen af et nyt nationalt råd for bekæmpelse af korruption og en ny strategi til bekæmpelse af korruption for 2024-2028; opfordrer Montenegro til yderligere at tilpasse sig gældende EU-ret og EU-standarder og imødekomme henstillinger fra Kommissionen, Venedigkommissionen og Sammenslutningen af Stater mod Korruption (Greco); opfordrer de montenegrinske myndigheder til fortsat at håndtere de eksisterende mangler i forbindelse med håndteringen af sager om organiseret kriminalitet og beslaglæggelse og konfiskation af kriminelle aktiver;

22. opfordrer indtrængende Montenegro til at styrke retsvæsenets svar på korruption på højt plan, herunder ved at styrke den effektive håndhævelse af den eksisterende straffelovgivning, og skabe betingelserne for, at retlige institutioner og uafhængige organer, der beskæftiger sig med korruption, kan fungere effektivt uden politisk indflydelse;

23. noterer sig det arbejde, der udføres af agenturet for forebyggelse af korruption, og opfordrer til, at det tildeles tilstrækkelige midler og bliver afpolitiseret; forventer, at agenturet leverer håndgribelige resultater og handler ikkeselektivt for at styrke sin integritet og styrke sin myndighed i forbindelse med udførelsen af sine beføjelser effektivt; opfordrer til en stærkere ramme for forebyggelse af korruption;

24. opfordrer indtrængende Montenegro til at tilpasse sin våbenlovgivning til EU-retten og internationale standarder, navnlig for så vidt angår tekniske standarder for mærkning af skydevåben, deaktiveringsprocedurer og regler for signalvåben og gas- og signalvåben, samt til at etablere et standardiseret og effektivt dataindsamlings- og rapporteringssystem for skydevåben; er forfærdet over det tragiske masseskyderi i Cetinje og udtrykker sin medfølelse med ofrenes familier; udtrykker bekymring over udnyttelsen af denne tragedie til desinformation og etnisk polarisering; opfordrer indtrængende Montenegro til at styrke sin krisekommunikation for at imødegå desinformation og sikre en ansvarlig medierapportering i kølvandet på voldelige hændelser; opfordrer til systematiske tiltag inden for sikkerhed, mental sundhed og institutionel gennemsigtighed samt inden for borgeruddannelse og bevidstgørelses-, outreach- og uddannelsesinitiativer vedrørende farerne og risiciene forbundet med skydevåben i overensstemmelse med borgernes forventninger og samfundsmæssige behov;

25. opfordrer Montenegro til hurtigst muligt fuldt ud at tilpasse sin visumpolitik til EU's, navnlig for så vidt angår lande, der udsætter EU for ulovlig migration og sikkerhedsrisiko; udtrykker bekymring over, at yderligere to lande i modsætning til forventningerne er blevet føjet til den visumfrie ordning, og at indehavere af russiske og belarusiske pas fortsat nyder godt af en visumfri ordning; bemærker, at harmoniseringen af visumpolitikken også er fastsat i Montenegros reformdagsorden under reform- og vækstfaciliteten;

26. glæder sig over det igangværende samarbejde mellem Montenegro og Det Europæiske Agentur for Grænse- og Kystbevogtning (Frontex), Europol, Eurojust og Den Europæiske Unions Agentur for Uddannelse inden for Retshåndhævelse (Cepol) og bemærker betydningen af dette samarbejde for bekæmpelse af grænseoverskridende kriminalitet, herunder handel med våben, narkotika og mennesker, og for bekæmpelse af terrorisme og ekstremisme; glæder sig over ikrafttrædelsen af den opgraderede aftale om operationelt samarbejde om grænseforvaltning med Frontex den 1. juli 2023 og tilskynder til yderligere samarbejde mellem Montenegro og Frontex for at styrke grænseforvaltningen, støtte asylprocedurer, bekæmpe smugling og styrke tilbagetagelsen;

Grundlæggende frihedsrettigheder og menneskerettigheder

27. beklager, at de mest sårbare grupper i samfundet stadig udsættes for forskelsbehandling; opfordrer Montenegro til at vedtage en ny lov om bekæmpelse af forskelsbehandling og relevante strategier gennem en inklusiv, gennemsigtig og meningsfuld proces, der aktivt inddrager de hårdest ramte, for at forbedre sårbare gruppers adgang til rettigheder; understreger, at respekt for alle nationale mindretals rettigheder er en integreret del af gældende EU-ret; opfordrer til en stærkere gennemførelse for at sikre ligebehandling af etniske, religiøse, nationale og sociale grupper, så de garanteres lige rettigheder og muligheder og kan deltage fuldt ud i det sociale, politiske og økonomiske liv;

28. glæder sig over Montenegros multietniske identitet og opfordrer til yderligere fremme af og respekt for lokalsamfundenes og nationale mindretals sprog, kulturarv og traditioner, da dette er tæt forbundet med Montenegros europæiske perspektiv;

29. fremhæver den multietniske identitet i Kotorbugten; understreger, at Montenegros europæiske perspektiv er tæt forbundet med beskyttelsen af mindretal og deres kulturarv; opfordrer de montenegrinske myndigheder til at fremme statens multietniske karakter, herunder det kroatiske samfunds traditioner og kulturarv i Kotorbugten;

30. udtrykker alvorlig bekymring over de truede kulturarvssteder i Montenegro såsom Kotorbugten og Sveti Stefan; understreger, at Sveti Stefan sammen med parken Miločer blev optaget blandt de "syv mest truede kulturarvssteder i Europa" i 2023;

31. opfordrer de montenegrinske myndigheder til at tage fat på de vanskelige levevilkår for romaer i Montenegro og den forskelsbehandling, de udsættes for, og opfordrer til flere foranstaltninger til fremme af interkulturel forståelse i skolerne; opfordrer de montenegrinske myndigheder til også at træffe foranstaltninger til at forbedre klimaet af samfundsmæssig inklusion af LGBTI-personer;

32. glæder sig over, at Montenegro har tilpasset sine lovgivningsmæssige og institutionelle rammer til gældende EU-ret og internationale menneskerettighedsstandarder for så vidt angår overholdelsen af FN's konvention om barnets rettigheder og dens valgfrie protokoller; opfordrer indtrængende myndighederne til at afhjælpe mangler i gennemførelsen, navnlig med hensyn til ansvarlighed og overvågning;

33. opfordrer til en reel gennemførelse af strategier til at håndhæve rettigheder for personer med handicap på tværs af alle sektorer og politikker;

34. fordømmer al hadefuld tale, herunder hadefuld tale på internettet og kønsbaseret hadefuld tale, og hadforbrydelser; glæder sig over kriminaliseringen af racisme og hadefuld tale;

35. understreger behovet for at styrke de institutionelle mekanismer for ligestilling mellem kønnene og opfordrer de montenegrinske myndigheder til at gøre noget ved den kønsbestemte lønforskel, til at forbedre kvinders deltagelse i beslutningstagningen – både i det offentlige rum, navnlig den offentlige forvaltning, retsvæsenet og sikkerhedssektoren, og i erhvervslivet – til at sikre øget politisk deltagelse af kvinder, til at indføre kønsbudgettering og til at bekæmpe kønsstereotyper og styrke indsatsen for at bekæmpe forskelsbehandling af kvinder, navnlig i landdistrikterne; glæder sig over de seneste bestræbelser på at øge kvinders repræsentation inden for naturvidenskab, teknologi, ingeniørvirksomhed og matematik (STEM) og tilskynder til en yderligere indsats i teknologisektorer;

36. er dybt bekymret over den høje forekomst af kønsbaseret vold, herunder vold i hjemmet og kvindedrab; opfordrer Montenegro til fuldt ud at tilpasse sine definitioner af kønsbaseret vold og vold i hjemmet til Istanbulkonventionen og til henstillinger fra internationale organer og til at oprette effektive beskyttelses- og forebyggelsesmekanismer og støttecentre og sikre en effektiv retlig opfølgning for ofre for vold i hjemmet og seksuel vold samt en mere robust strafferetlig politik over for lovovertrædere; opfordrer til indsamling af disaggregerede data om kønsbaseret vold og kønsforskelle med henblik på at forbedre de politiske tiltag;

37. beklager, at udkastet til lov om juridisk anerkendelse af køn ikke blev vedtaget i 2024, selv om det er en foranstaltning under Montenegros EU-tiltrædelsesprogram; opfordrer indtrængende Montenegro til at vedtage loven hurtigst muligt;

38. glæder sig over Montenegros nye medielove og dets strategi for mediepolitik, der har til formål at styrke de retlige rammer for effektivt at beskytte journalister og andre mediearbejdere; insisterer på en nultolerancepolitik med hensyn til pres på, chikane af eller vold mod journalister, navnlig fra offentlige personers side; understreger behovet for effektive efterforskninger, retsforfølgelse af alle tilfælde af hadefuld tale, smædekampagner og strategiske retssager mod journalister og opfølgning på tidligere sager; understreger behovet for at sikre journalisters ret til at få adgang til oplysninger og opretholde en kritisk holdning; bemærker en betydelig forbedring af Montenegros pressefrihed, hvilket fremgår af landets fremgang i det internationale pressefrihedsindeks;

39. udtrykker bekymring over sager, hvor journalister, akademikere og civilsamfundsorganisationer har været udsat for pres, fordi de har udøvet ytringsfrihed, herunder tilfælde, hvor politiet har indledt

sager vedrørende mindre alvorlige strafbare handlinger mod dem; er bekymret over brugen af strategiske retssager mod offentligt engagement (SLAPP) rettet mod journalister;

40. beklager det fremherskende høje polariseringsniveau i medierne og deres sårbarhed over for politiske interesser og udenlandsk indflydelse samt udenlandske og indenlandske desinformationskampagner, der spreder narrativer, der påvirker de demokratiske processer i landet negativt og bringer Montenegros europæiske perspektiv i fare; opfordrer Montenegro til yderligere at udvikle forbedrede programmer for mediekendskab og medtage dem som et centralt emne inden for uddannelse; opfordrer de montenegrinske myndigheder til at sikre det offentlige radio- og tv-selskab RTCG's redaktionelle, institutionelle og finansielle uafhængighed samt lovligheden af udnævnelsen af dets ledelse og fuld respekt for retsafgørelser vedrørende RTCG; minder om, at de skal overholde loven og de højeste standarder for ansvarlighed og integritet; beklager, at de offentlige mediers uafhængighed svækkes og undermineres; opfordrer alle medieenheder til at overholde de retlige krav om gennemsigtighed i forbindelse med offentlig finansiering;

41. glæder sig over offentliggørelsen af resultaterne af folketællingen i 2023; opfordrer myndighederne til at undgå politisering af processen; opfordrer interessenterne til at anvende disse resultater på en ikkediskriminerende måde;

42. glæder sig over Montenegros dynamiske og konstruktive civilsamfund og understreger dets betydning for at fremme demokrati og pluralisme samt god forvaltningspraksis og sociale fremskridt; udtrykker sin bekymring over indskrænkningen af spillerummet for civilsamfundsorganisationer med en kritisk holdning og fordømmer alle smædekampagner, al intimidering og alle angreb på civilsamfundsorganisationer, navnlig fra politiske personers side i forbindelse med forslag til en "lov om udenlandske agenter"; bemærker, at sådanne love har potentiale til at undergrave de grundlæggende frihedsrettigheder og civilsamfundets funktion og er uforenelige med EU's værdier og standarder; opfordrer til en understøttende retlig ramme og klare og retfærdige udvælgelseskriterier i forbindelse med offentlig finansiering; opfordrer rådet for samarbejde mellem regeringen og ikkestatslige organisationer til at genoptage arbejdet; understreger betydningen af at opbygge samarbejdsrelationer og reelt høre civilsamfundet om udkast til lovgivning fra et tidligt tidspunkt og fremefter;

Forsoning, gode naboskabsforbindelser og regionalt samarbejde;

43. minder om, at gode naboskabsforbindelser og regionalt samarbejde er centrale elementer i udvidelsesprocessen; roser Montenegros aktive deltagelse i regionale samarbejdsinitiativer; minder om, at

gode naboskabsforbindelser er afgørende for at fremme tiltrædelsesprocessen;

44. beklager, at kapitel 31 ikke kunne afsluttes i december 2024; opfordrer alle involverede parter til at finde løsninger på udestående bilaterale spørgsmål på en konstruktiv og naboskabsbaseret måde og prioritere borgernes fremtidige interesser på Vestbalkan; minder om, at det bør undgås at anvende uløste bilaterale og regionale tvister til at blokere kandidatlandenes tiltrædelsesprocesser; glæder sig over de bilaterale konsultationer mellem Republikken Kroatien og Montenegro om status for uløste bilaterale spørgsmål; opfordrer myndighederne til fortsat at træffe tillidsskabende foranstaltninger;

45. noterer sig Montenegros ændringer af strafferetsplejeloven for at afhjælpe juridiske og praktiske hindringer for effektiv efterforskning, retsforfølgning, retssager og straf af krigsforbrydelser i overensstemmelse med relevante anbefalinger; opfordrer Montenegro til at anvende en proaktiv tilgang til håndtering af krigsforbrydelsessager i overensstemmelse med folkeretten og internationale standarder med henblik på at identificere, retsforfølge og straffe lovovertræderne og forherligelsen af krigsforbrydelser og sikre adgang til domstolsprøvelse og ydelse af retfærdighed, oprejsning og erstatning til ofre og undersøge, hvad der er sket med forsvundne personer; opfordrer Montenegro til at afsætte tilstrækkelige ressourcer til specialiserede anklagere og domstole og proaktivt efterforske alle påstande om krigsforbrydelser og indlede sager om ledelsesansvar samt til at gennemgå tidligere sager, der ikke er blevet retsforfulgt i overensstemmelse med international eller national ret; opfordrer til regionalt samarbejde i efterforskningen og retsforfølgelsen af personer, der er tiltalt for krigsforbrydelser; anerkender, at håndtering af disse spørgsmål og beskyttelse af retsbaserede kendsgerninger er et vigtigt grundlag for tillid, demokratiske værdier, forsoning og styrkelse af de bilaterale forbindelser med nabolandene, og opfordrer Montenegro til at intensivere denne indsats;

46. advarer mod farerne ved politisk revisionisme, som fordrejer historiske kendsgerninger med politiske formål for øje, underminerer ansvarlighed og uddyber de samfundsmæssige skel; fordømmer på det kraftigste forherligelsen af krigsforbrydere og den udbredte offentlige nægtelse af internationale domme for krigsforbrydelser, herunder fra de montenegrinske myndigheders side; mener, at præsident Jakov Milatovićs erklæring, hvori han udtrykte beklagelse over de montenegrinske styrkers deltagelse i bombardementet af byen Dubrovnik, var et værdifuldt bidrag til regional fred og forsoning;

47. gentager sin støtte til initiativet om at oprette den regionale kommission for fastlæggelse af fakta om krigsforbrydelser og andre

alvorlige menneskerettighedskrænkelser begået i det tidligere Jugoslavien (RECOM);

48. gentager sin opfordring til, at arkiverne, der vedrører det tidligere Jugoslavien, åbnes, og til at give adgang til sagsakterne fra den tidligere jugoslaviske efterretningstjeneste og den jugoslaviske folkehærs efterretningstjeneste for omhyggeligt at undersøge og håndtere forbrydelser, der er sket under kommunisttiden;

Socioøkonomiske reformer

49. glæder sig over inkluderingen af Montenegro i SEPA-betalingsordningerne, hvilket sænker omkostningerne for borgere og virksomheder; understreger, at dette åbner muligheder for virksomhedsudvidelse, øget konkurrenceevne, innovation og forbedret adgang til udenlandske direkte investeringer;

50. glæder sig over vækstplanen for Vestbalkan, der har til formål at integrere regionen i EU's indre marked, fremme regionalt økonomisk samarbejde og uddybe EU-relaterede reformer, og som omfatter reform- og vækstfaciliteten på 6 mia. EUR for Vestbalkan; glæder sig over Montenegros vedtagelse af en reformdagsorden og opfordrer til, at den gennemføres fuldt ud; bemærker, at gennemførelsen af de definerede reformforanstaltninger under Montenegros reformdagsorden for vækstplanen vil give adgang til over 380 mio. EUR i tilskud og fordelagtige lån, forudsat at gennemførelsen lykkes; understreger betydningen af inklusive høringer af interessenter, herunder lokale og regionale myndigheder, arbejdsmarkedets parter og civilsamfundet, i udformnings-, gennemførelses-, overvågnings- og evalueringsfaserne;

51. opfordrer Montenegro til at gøre bedst mulig brug af al EU-finansiering, der er tilgængelig under instrumentet til førtiltrædelsesbistand (IPA III), den økonomiske plan og investeringsplanen for Vestbalkan, IPARD-programmet og reform- og vækstfaciliteten for Vestbalkan, for at fremskynde den socioøkonomiske konvergens med EU og yderligere tilpasse sin lovgivning til EU vedrørende forebyggelse af svig; minder om betingelserne for EU-finansiering, som kan moduleres eller suspenderes i tilfælde af betydelig regression eller vedvarende mangel på fremskridt på grundlæggende områder;

52. opfordrer EU og landene på Vestbalkan til at fastlægge en ramme for et effektivt samarbejde mellem Den Europæiske Anklagemyndighed (EPPO) og tiltrædelseslandene med henblik på at lette et tæt samarbejde og retsforfølgning af misbrug af EU-midler, herunder via udstationering af nationale forbindelsesofficerer til EPPO; opfordrer Montenegro til fuldt ud at gennemføre samarbejdsordninger med EPPO; opfordrer EU til at træffe de fornødne retlige og politiske

foranstaltninger til at udvide EPPO's jurisdiktion til ligeledes at omfatte EU-midler, som tildeles Montenegro som et kandidatland;

53. glæder sig over Montenegros økonomiske vækst; opfordrer til, at der tages flere skridt til at reducere budgetunderskuddet og den offentlige gæld og til yderligere at fjerne indirekte skattefritagelser, der ikke er i overensstemmelse med gældende EU-ret; glæder sig over bestræbelserne på at mindske disse finanspolitiske sårbarheder; gentager, at der er behov for øgede offentlige investeringer i uddannelsessystemet til bæredygtig social og økonomisk udvikling;

54. bemærker Montenegros offentlige gæld til udenlandske finansielle institutioner og virksomheder, der kan anvendes som et værktøj til at få indflydelse på landets politiske beslutninger, især dem vedrørende Kina og Rusland; glæder sig over indsatsen for at mindske disse sårbarheder og opfordrer myndighederne til yderligere at reducere den økonomiske afhængighed af Kina og til fortsat at anvende den økonomiske plan og investeringsplanen for Vestbalkan, EU's Global Gateway-initiativ og reform- og vækstfaciliteten for at finde grønnere og mere gennemsigtige alternativer til finansiering af infrastrukturprojekter; opfordrer Montenegro til at øge gennemsigtigheden af fremtidige infrastrukturprojekter, sikre udbud og undgå overdreven gældsafhængighed af udenlandske kreditorer;

55. opfordrer de montenegrinske myndigheder til at træffe foranstaltninger til bekæmpelse af affolkning og emigration, navnlig gennem investeringer i uddannelse og sundhedspleje, særlig i den nordlige del af landet, samt gennem decentralisering ved at investere i mellemstore byer;

56. opfordrer de montenegrinske myndigheder til at fremme den digitale omstilling og forfølge evidensbaserede arbejdsmarkedspolitikker for at tackle den vedvarende høje arbejdsløshed, navnlig blandt kvinder og unge, samtidig med at den institutionelle kapacitet styrkes, og de underliggende digitale politiske rammer forbedres, og til effektivt at gennemføre ungdomsgarantien og den nye ungdomsstrategi; opfordrer indtrængende myndighederne til hurtigst muligt at adressere hjerneflugt; opfordrer til udvikling af målrettede forebyggende foranstaltninger og incitamenter til legalisering af uformelle virksomheder og medarbejdere i takt med at en stor uformel sektor fortsat hindrer økonomisk og social udvikling i Montenegro;

57. glæder sig over opfordringerne til en hurtig integration af alle landene på Vestbalkan i EU's digitale indre marked inden faktisk EU-medlemskab, hvilket vil bidrage afgørende til skabelsen af et digitalt sikkert miljø;

58. opfordrer til større gennemsigtighed i offentlige udbud, navnlig i forbindelse med procedurer via mellemstatslige aftaler, og til fuld overholdelse af EU's regler og principper; opfordrer Montenegro til at reducere antallet af offentlige udbudsprocedurer uden bekendtgørelse; udtrykker bekymring over den økonomiske byrde og manglende gennemsigtighed omkring opførelsen af Bar-Boljare-motorvejen, der finansieres af et kinesisk lån; understreger, at hemmeligholdelsen omkring låneaftaler og byggekontrakter giver anledning til bekymring vedrørende ansvarlighed;

59. udtrykker bekymring over alle aftaler eller projekter, der omgår regler for offentlige udbud, gennemsigtighedsforpligtelser og krav om offentlig høring som fastsat i national lovgivning og EU-standarder; opfordrer Montenegros regering til at sikre fuld respekt for principperne om gennemsigtighed, ansvarlighed, inklusiv beslutningstagning og retsstatsprincippet i alle offentlige infrastruktur- og udviklingsinitiativer;

Energi, miljø, biodiversitet og konnektivitet

60. opfordrer indtrængende Montenegro til at fremme den grønne omstilling med støtte fra EU-finansiering, forbedre sine institutionelle og lovgivningsmæssige rammer og øge energimodstandsdygtigheden ved endelig at vedtage og gennemføre den stærkt forsinkede nationale energi- og klimaplan, vedtage energieffektivitetslove og integrere yderligere med EU's energimarkeder; opfordrer til, at alle nye grønne omstillingsprojekter gennemføres i overensstemmelse med EU's standarder for miljøet, statsstøtte og koncessioner;

61. beklager manglen på fremskridt i forbindelse med vigtige sektorreformer inden for transportpolitik; opfordrer de montenegrinske myndigheder til at tilpasse landets transportudvikling til strategien for bæredygtig og intelligent mobilitet for Vestbalkan med fokus på jernbaner, multimodalitet og reduktion af CO_2-emissioner og andre miljøpåvirkninger og til yderligere at gennemføre sin transportudviklingsstrategi og styrke den administrative kapacitet til gennemførelse af transeuropæiske transportnet;

62. glæder sig over sænkningen af dataroamingtaksterne mellem EU og landene på Vestbalkan og opfordrer myndighederne, private aktører og alle interessenter til at træffe alle nødvendige foranstaltninger for at nå målet om at bringe dataroamingpriserne tæt på de indenlandske priser senest i 2028; glæder sig over ikrafttrædelsen af første fase af gennemførelsen af køreplanen for roaming mellem Vestbalkan og EU;

63. tilskynder til vedtagelse af sektorstrategier for affaldshåndtering, luft- og vandkvalitet, naturbeskyttelse og klimaændringer, der sikrer

strategisk planlægning af investeringer; bemærker manglen på fremskridt og de dermed forbundne stigende omkostninger i forbindelse med opførelse af vigtige spildevandsrensningsanlæg med henblik på at forebygge forurening med spildevand i floder og havet i syv kommuner;

°

° °

64. pålægger sin formand at sende denne beslutning til Rådet, Kommissionen, næstformanden i Kommissionen/Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik, kommissæren med ansvar for udvidelse, kommissæren med ansvar for Middelhavsområdet, medlemsstaternes regeringer og parlamenter og Montenegros præsident, regering og parlament og få den oversat og offentliggjort på montenegrinsk.